

กลไกและเครื่องมือในการปฏิบัติตาม (Compliance)

โดย กัทรินทร์ แสงให้สุข

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การประชุมเตรียมการสมัชชาภาคีสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ สมัยที่ 10
เรื่อง การเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรม
วันจันทร์ที่ 23 สิงหาคม 2553 ณ ห้องรอยเพอร์ โรงแรมมารวยการ์เด็น กรุงเทพฯ

การปฏิบัติตาม

- ❁ IR at its core is a compliance, and enabling regime for access and benefit sharing.
- ❁ how to ensure compliance with national laws once genetic resources have left the provider countries.

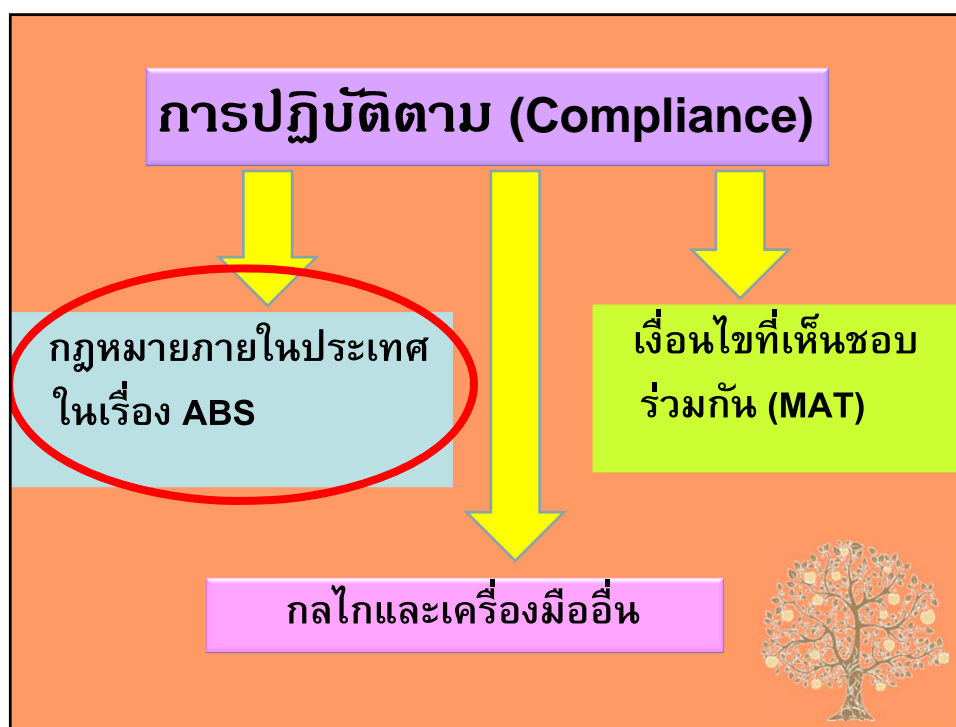
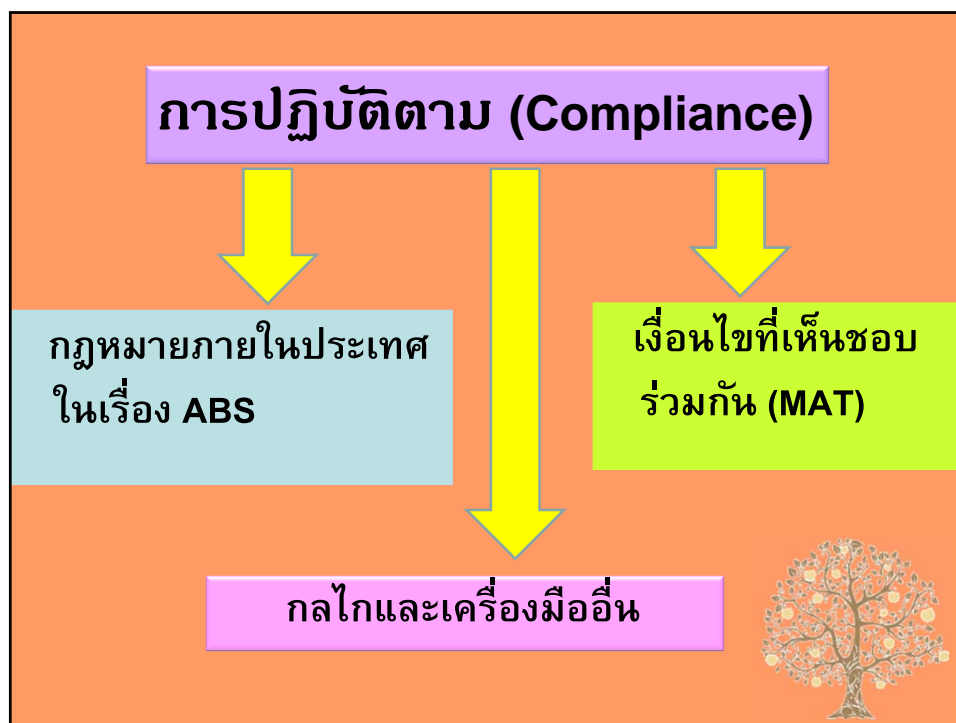

ความเป็นมาของการปฏิบัติตาม (compliance)

- ◆ การปฏิบัติตามปรากฏเป็นหัวข้อในการเจรจาตั้งแต่การประชุมคณะทำงานเฉพาะกิจว่าด้วยการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ ครั้งที่ 3 (พ.ศ. 2548) จนถึงปัจจุบัน
- ◆ COP 9 (พ.ศ. 2551) พิจารณาให้มีการจัดตั้งกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทางวิชาการและกฎหมายในเรื่องการปฏิบัติตามระบอบระหว่างประเทศ ABS

การประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทางวิชาการและกฎหมายในเรื่องการปฏิบัติตาม 27-30 มกราคม 2552 ณ กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น
ที่ประชุมได้ร่วมกันให้ความเห็นในประเด็นสำคัญ ดังนี้

- *non-compliance with national laws and MAT*
- *voluntary measures: best practice, code of conducts*
- *definitions of misappropriation/ misuse/ biopiracy*
- *compliance and customary law*
- *compliance and research (non-commercial)*

การปฏิบัติตามกฎหมายภายในประเทศ เรื่อง ABS

- * ดำเนินมาตรการเพื่อเป็นหลักประกันว่า GRs ที่ใช้ในขอบเขตอำนาจมีการเข้าถึงและใช้ตาม PIC และได้ทำ MAT ตามกฎหมายภายใน
- * การจัดการในกรณี non-compliance
- * การดำเนินการในกรณีการละเมิด

มาตรา 12

การปฏิบัติตามกฎหมายภายในประเทศ เรื่อง ABS

- * การติดตาม / ตรวจสอบ / รายงานการใช้
- * ระบบเอกสารรับรองที่ได้รับการยอมรับระหว่างประเทศ
- * จุดตรวจสอบ (check point)
- * ข้อกำหนดในการเปิดเผยข้อมูล
- * กลไกการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร

**ความเป็นมาของเอกสารที่ได้รับการยอมรับระหว่างประเทศ
(Internationally recognized certificate)**

◆ การประชุมคณะทำงานเฉพาะกิจว่าด้วยการเข้าถึงและแบ่งปัน
ผลประโยชน์ ครั้งที่ 4 (พ.ศ. 2549)

- ได้ริเริ่มให้มีการพิจารณาจัดทำเอกสารรับรองต้นกำเนิด/แหล่งที่มาที่มาตาม
กฎหมาย เพื่อให้ระบบระหว่างประเทศสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- เสนอต่อที่ประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ครั้งที่ 8 ให้จัดตั้งคณะผู้เชี่ยวชาญ
เฉพาะกิจทางวิชาการ (AHTEG) เพื่อพิจารณาความชัดเจนของเอกสารรับรองดังกล่าว

◆ COP 8 (พ.ศ. 2549) พิจารณาให้มีการจัดตั้งกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทางวิชาการ
ด้านการออกเอกสารรับรองที่ได้รับการยอมรับระหว่างประเทศของ
ต้นกำเนิด/แหล่งที่มาที่มาตามกฎหมาย

การประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทางวิชาการด้านการออกเอกสารรับรองที่
ได้รับการยอมรับระหว่างประเทศของต้นกำเนิด/แหล่งที่มาที่มาตาม
กฎหมาย วันที่ 22-25 มกราคม 2550 ณ กรุงลิมา ประเทศเปรู

ที่ประชุมได้ร่วมกันให้ความเห็นในประเด็นสำคัญ ดังนี้

- เหตุผล วัตถุประสงค์ และความจำเป็นของการออกเอกสาร
รับรองฯ
- ทางเลือกในการออกเอกสารรับรองฯ และความเกี่ยวเนื่องกับ
มาตรา 15 และ 8(j) ของอนุสัญญาฯ
- ลักษณะเฉพาะและรูปแบบของทางเลือกต่าง ๆ ของเอกสาร
รับรองฯ

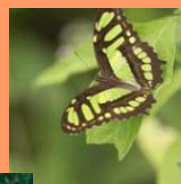
เหตุผล วัตถุประสงค์
และความจำเป็นของการออกเอกสารรับรองฯ

ระบบกฎหมายระดับชาติเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอที่จะรับประกันได้ว่าจะเกิดการแบ่งปันผลประโยชน์เมื่อทรัพยากรพันธุกรรมได้ถูกส่งออกนอกประเทศผู้ให้ (provider) แล้ว เอกสารรับรองฯ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของระบอบระหว่างประเทศว่าด้วยการเข้าถึงและการแบ่งปันผลประโยชน์จะเป็นเครื่องมือสำคัญในการลดข้อจำกัดนี้

ทางเลือกในการออกเอกสารรับรองฯ
และความเกี่ยวเนื่องกับมาตรา 15 และ 8(j) ของอนุสัญญาฯ

การใช้เอกสารรับรอง ควรอยู่ในรูปแบบของ
“เอกสารรับรองการปฏิบัติตามเงื่อนไขการเข้าถึง
(certificate of compliance)”

ลักษณะเฉพาะของเอกสารรับรองฯ

- ใช้สิทธิอธิปไตยของภาคีที่มีเหนือทรัพยากรธรรมชาติของตน ช่วยในการกำกับดูแลการเข้าถึง
- มีความยืดหยุ่นและหลีกเลี่ยงความจำเป็นในการประสานกฎหมายการเข้าถึงในระดับประเทศเข้าด้วยกัน ซึ่งจะช่วยลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ
- ความโปร่งใสในการเข้าถึงและใช้ทรัพยากรพันธุกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง
- รับประกันว่าจะมีการปฏิบัติตามข้อกำหนดในการเข้าถึงและการแบ่งปันผลประโยชน์ทั้งในประเทศผู้ให้ (provider) และผู้ใช้ (user)
- ควรมีหลักประกันว่าประเทศที่มีการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพควรเป็นผู้ได้รับผลประโยชน์จากระบบการออกเอกสารรับรอง

ลักษณะเฉพาะและรูปแบบของทางเลือกต่าง ๆ ของเอกสารรับรองฯ

ลักษณะของเอกสารรับรอง

เอกสารรับรองการปฏิบัติตามเงื่อนไขการเข้าถึงเป็นเอกสารสาธารณะซึ่งออกโดยหน่วยงานรับผิดชอบระดับประเทศ (competent national authority) ที่ได้รับมอบหมายตามกฎหมายระดับชาติ เพื่อที่จะได้รับการทบทวนที่จุดตรวจสอบโดยประเทศผู้ใช้ตามความเหมาะสม

ลักษณะเฉพาะและรูปแบบของทางเลือกต่าง ๆ ของเอกสารรับรองฯ

ขอบเขตของเอกสารรับรอง

- 1) ครอบคลุมทรัพยากรพันธุกรรมทุกประเภท
- 2) บังคับให้ดำเนินการในประเทศผู้ให้ทุกประเทศ
- 3) เป็นไปตามขอบเขตที่กำหนดไว้ตามอนุสัญญาฯ
- 4) ใช้เป็นเอกสารหลักฐานในการปฏิบัติตามกฎหมายระดับชาติในเรื่องของการเข้าถึงและการแบ่งปันผลประโยชน์ ตามที่ได้รับการร้องขอ ณ check point ที่กำหนดในประเทศผู้ให้ เพื่อตรวจสอบการปฏิบัติตามเงื่อนไขการเข้าถึงที่เกี่ยวข้อง

ข้อมูลขั้นต่ำในเอกสารรับรองฯ

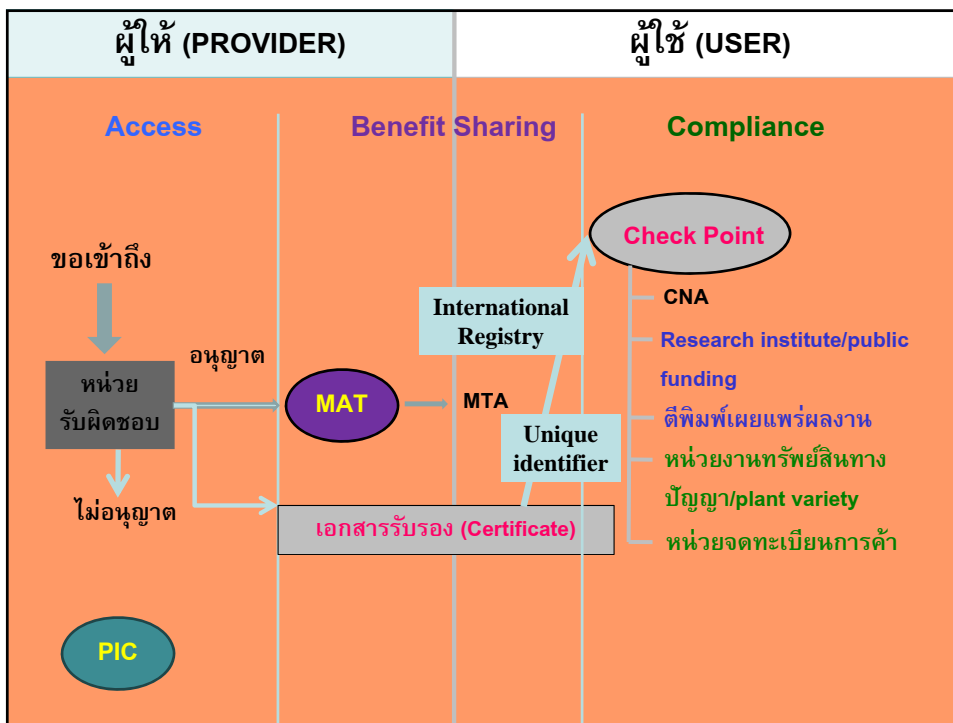
เอกสารรับรองที่ได้รับการจำแนกระบุโดยรหัสเฉพาะ (codifier unique identifier) ควรประกอบด้วยข้อมูลขั้นต่ำ ดังนี้

- ☛ หน่วยงานระดับชาติที่ปล่อยเอกสารรับรอง
- ☛ รายละเอียดของผู้ให้
- ☛ รหัสเฉพาะในรูปแบบตัวเลขตัวอักษร (codifier unique alpha numeric identifier)
- ☛ รายละเอียดของผู้ถือครองภูมิปัญญาท้องถิ่น
- ☛ รายละเอียดของผู้ใช้
- ☛ ประเด็นเนื้อหาที่ครอบคลุมในเอกสารรับรอง (GR/ TK)
- ☛ สถานที่ตั้ง/พิกัดทางภูมิศาสตร์ของกิจกรรมการเข้าถึง
- ☛ ความสัมพันธ์กับเงื่อนไขที่ได้รับการตกลงร่วมกัน (MAT)
- ☛ การยืนยันว่ามีการขออนุญาตตาม PIC
- ☛ เงื่อนไขการใช้
- ☛ เงื่อนไขในการถ่ายโอนสู่บุคคลที่สาม

มาตรา 13

วิธีปฏิบัติ

**ทะเบียนระหว่างประเทศ
(International Registry)/ รหัสเฉพาะ (unique identifier)
“เป็นเครื่องมือระหว่างประเทศเพื่อสนับสนุนระบบ
เอกสารรับรอง”**

กลไกการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ABS

มาตรา 11

- * จัดตั้งเป็นส่วนหนึ่งของ CHM-BD
- * ข้อมูลที่ต้องใส่
 - * มาตรการ ความตกลง ข้อตัดสินใจอนุญาต รายละเอียดโดยสรุปของ MAT
- * ข้อมูลที่อาจใส่
 - * กฎหมาย/ หน่วยรับผิดชอบ ILCs ข้อความตัวอย่างในสัญญา code of conducts, best practice

มาตรการเมื่อผู้ใช้ไม่เปิดเผยข้อมูล

- * เสียเวลาแก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนด
- * ไม่พิจารณาคำขออนุญาต

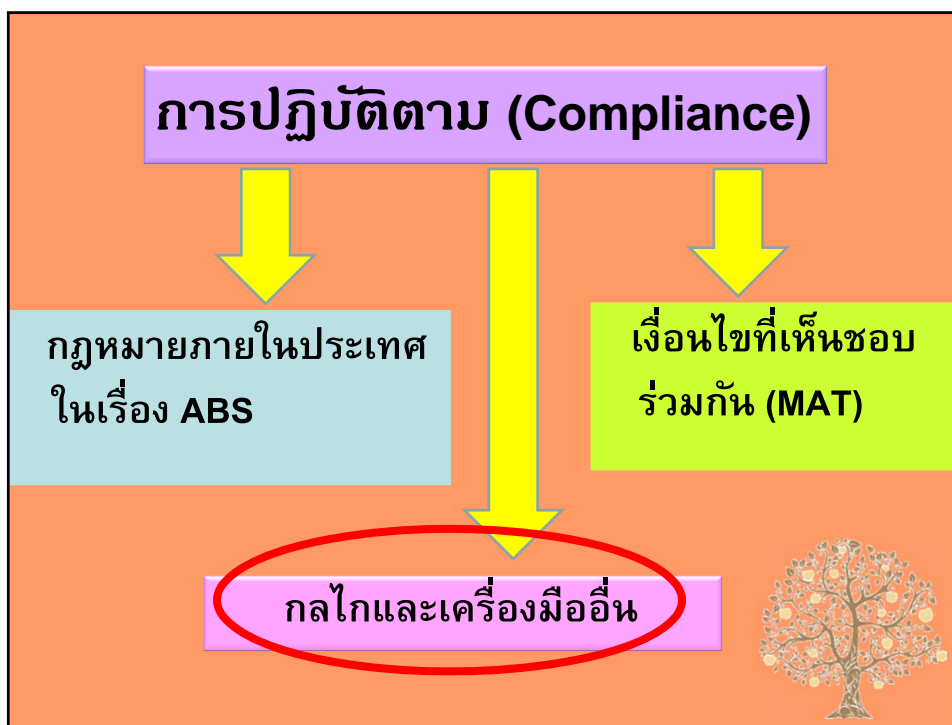
มาตรา 13 bis

การปฏิบัติตามเงื่อนไขที่เห็นชอบร่วมกัน (MAT)

มาตรา 14

- ☀️ เอื้ออำนวยการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม
- ☀️ ให้ความช่วยเหลือการชดเชยตามกฎหมาย
- ☀️ ความร่วมมือระหว่างประเทศภาคี
- ☀️ ส่งเสริมการใช้กลไกการรับรองซึ่งกันและกัน (mutual recognition) และการบังคับใช้คำตัดสินของอนุญาโตตุลาการข้ามประเทศ
- ☀️ สำนักผู้ตรวจการระหว่างประเทศเรื่อง ABS

กลไกและเครื่องมืออื่น

* สนับสนุนการพัฒนา ปรับปรุง และใช้ รวมทั้งเก็บข้อมูล

- ⊙ ข้อความตัวอย่างตามสัญญา (model contractual clause) สำหรับ MAT
 - ⊙ sectoral model
 - ⊙ cross-sectoral model
- ⊙ ข้อถือปฏิบัติ (code of conduct)
- ⊙ แนวทาง (guidelines)
- ⊙ การปฏิบัติที่ดีเลิศ (best practices)
- ⊙ มาตรฐาน (standard)

ข้อเสนอความเห็นของประเทศไทย

• สนับสนุนให้มีระบบเอกสารรับรองที่ได้รับการยอมรับระหว่างประเทศเพื่อเป็นกลไกในการตรวจสอบการปฏิบัติตามและใช้เป็นหลักฐานในการปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ในระดับประเทศ

- ออกโดยหน่วยงานผู้มีอำนาจภายในประเทศ
- ลงทะเบียนใน CHM-ABS

ข้อเสนอความเห็นของประเทศไทย

- สนับสนุนกลไกในเรื่องของ check point
 - * **check point (commercial):** หน่วยงานทรัพย์สินทางปัญญา/plant variety และหน่วยจดทะเบียนการค้า
 - * **check point (non-commercial):** สำนักงานวารสารทางวิทยาศาสตร์ หน่วยให้ทุน
 - * **หน่วยชำนาญการระดับประเทศ**

ข้อเสนอความเห็นของประเทศไทย

- **การกำหนดข้อมูลขั้นต่ำในเอกสารรับรอง**
 - อาจกำหนดระบบรหัสเฉพาะให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน
 - ระดับการกำหนดสถานที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ให้อยู่ในดุลยพินิจประเทศ
 - ควรใส่วัตถุประสงค์การใช้ให้ชัดเจน
 - ไม่จำเป็นต้องใส่เงื่อนไขการถ่ายโอนสู่บุคคลที่สาม

ข้อเสนอความเห็นของประเทศไทย

- ควรใส่กลไกการระดับข้อพิพาทใน MAT หากแต่ทางเลือกในการดำเนินการควรอยู่ในดุลยพินิจของประเทศ

ขอบคุณค่ะ

